

Sapiehowie nie tylko w Krasicy

DZIEDZICTWO ZIEMI PRZEMYSKIEJ: Opowieści z przeszłości

Oprac.: M. Niedźwiecki

W roku pańskim 1834 książę Leon Sapieha nabył od Józefa Horodyskiego wieś Żurawica pod Przemyślem i założył tu majątek ziemski z niewielkim, modrzewiowym dworkiem położonym w parku, nieopodal kościoła. Majątek ten przeszedł następnie w ręce jego potomka, Andrzeja Sapiehy, który osiadł tu na stałe, prowadząc hodowlę bydła.

Dworek nie przypominał typowej magnackiej rezydencji – był raczej skromnym zaściankiem, krytym

gontem, z bielonymi wapnem ścianami i werandą od wschodniej strony, gęsto porośniętą winoroślą. Pod oknami rosły różane rabatki, a wokół rozciągał się piękny park z wysokimi drzewami, dającymi ukojenie w upalne, letnie dni.

Majątek pozostał w rękach Sapiehów aż do końca II wojny światowej. Księżę Andrzej Sapieha był nietuzinkowym mieszkańcem Żurawicy – od początku wojny zaangażował się w działalność konspiracyjną. Został łącznikiem Komendy Obwodu Związku Walki Zbrojnej w Przemyślu. Utrzymywał kontakt z ówczesnym pułkownikiem Tadeuszem Komorowskim, tworząc struktury ruchu oporu pod nazwą „Uprawa”, a następnie „Tarcza”.

W 1943 roku, zagrożony aresztowaniem, otrzymał rozkaz opuszczenia Żurawicy i udania się do Budapesztu w celu nawiązania kontaktu z węgierskimi organizacjami. Misja ta zakończyła się niepowodzeniem z powodu działań wojennych. Wówczas nakazano mu wyjazd do Londynu. Podczas tej podróży ślad po dzielnym polskim szlachcicu nagle się urwał... Nigdy nie dotarł do celu. Rodzina podejmowała liczne próby ustalenia jego losów, jednak wszystkie okazały się bezskuteczne. Oficjalnie uznano go za zaginionego podczas wykonywania misji wojskowej. W 1946 roku, pośmiertnie, został odznaczony Krzyżem Virtuti Militari V klasy.

Tak oto drewniany dworek w Żurawicy został opuszczony, a następnie znacjonalizowany. Dziś popadł w całkowitą ruinę – niewiele pozostało z jego dawnej świetności. Jeszcze czterdzieści lat temu służył lokalnej społeczności jako ośrodek kultury, lecz po latach zaniedbań nadaje się już tylko do kapitalnego remontu.

Tak właśnie zaciera się ślad po ostatnich właścicielach Żurawicy.

Fot. Dwór w Żurawicy 1907 rok.

Fot. Książę Andrzej Sapieha, wiek dziecięcy

Źródło fotografii- [Gmina Żurawica na starej fotografii](#)